

СВИРИДОВ Олександр,
курсант 406 навчального взводу
факультету №1 Донецького державного
університету внутрішніх справ
Науковий

керівник:

КРУШЕНИЦЬКИЙ Андрій,
т.в.о. завідувача кафедри кримінального
процесу та криміналістики факультету
№1 Донецького державного університету
внутрішніх справ, капітан поліції

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Фундаментальним Законом, який регулює питання діяльності Національної поліції, є Закон «Про Національну поліцію» 2015 р., оскільки він є основним у системі нормативно-правових актів, норми яких регулюють діяльність поліції, в тому числі й щодо запобігання кримінальним правопорушенням, відповідно усі інші підзаконні акти мають відповідати цьому Закону, у ньому закріплюються організаційно-правові основи діяльності поліції (зокрема і щодо запобігання кримінальним правопорушенням), також у Законі прописані порядок, сутність, підстави, вимоги та види превентивних заходів задля запобігання правопорушень.

Першим аспектом проблеми є класифікаційний підхід, норми якого поділяються на певну систему нормативних правових актів, що регулюють певні правові інститути, і, в нашому випадку, діяльність поліції щодо запобігання кримінальним правопорушенням на деокупованій території України. Тому підходу до цієї класифікації слід приділити деяку увагу. Дослідники, які працюють з таксономією в нормативному праві, дотримуються різних підходів, наприклад, М. Вилегжаніна серед критеріїв виділяє характер волевиявлення державних органів (документи правотворчості, що можуть встановлювати, змінювати або відмінити норми права); за галузями права; за часом дії; за суб'єктами нормотворчої діяльності (акти референдумів; Верховної Ради України, Президента, Кабміну, Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції України); за територіальним принципом; за колом осіб, на яких розповсюджується дія акту; за юридичною силою (від Конституції та конституційних законів, законів до підзаконних актів) [1, с. 35–40].

Серед критеріїв класифікації Д. Приймаченко розглядає обсяг нормативних актів, що регулюють діяльність певних державних органів, відповідно, внутрішні правові акти, а також міжнародно-правові договори та угоди, ратифіковані Україною. Відповідно до регулювання суспільних відносин через призму діяльності центрального органу виконавчої влади він виділяє:

- 1) акти, акти, що містять норми про загальні засади організації і побудови системи органу влади, його завдання та функції;
- 2) акти, що визначають правовий статус, компетенцію конкретних структурних підрозділів органу влади;
- 3) типові акти, що визначають порядок реалізації повноважень органу влади;
- 4) акти, що делегують окремі повноваження інших органів виконавчої влади конкретному органу влади [2].

Л. Гончар визначає основні критерії нормотворчості з точки зору забезпечення діяльності державних органів: перша група – акти вищих органів центральної влади; друга група це акти центральних органів виконавчої влади (міністерства, служби тощо); третя група це акти органів, що входять до системи органу державної влади. Ще одним критерієм Л. Гончар виділяє форму ухвалення:

- 1) конституційні закони;
- 2) кодифіковані та звичайні;
- 3) постанови вищого представницького органу влади;
- 4) постанови уряду;
- 5) укази Президента України;
- 6) накази центральних органів виконавчої влади та інших державних органів [3, с. 43–44].

План дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад передбачає строки і пріоритети діяльності поліції на деокупованих територіях.

Серед 131 заходу, передбаченого центральною владою для усіх органів виконавчої влади та публічних адміністрацій на місцях Національна поліція згадується 19 разів. Серед них є здійснення заходів з виявлення та документування фактів використання символіки, визначеної Законом України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну»; здійснення заходів з її знищення; здійснення заходів з очищення (розмінування) територій населених пунктів, об'єктів життєзабезпечення населення, гасіння пожеж, розбирання завалів тощо; вжиття заходів для виявлення осіб, причетних до колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору; надання підтримки у створенні громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, здійснення координації їх діяльності; організації, спрямування та здійснення контролю за повсякденною (оперативною) діяльністю громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону; здійснення приймання, зберігання вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв; вжиття заходів до встановлення місця перебування безвісти зниклих осіб, зокрема за особливих обставин; виявлення дітей, які залишилися без батьківського піклування; проведення обліку дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечення переміщення дітей до безпечних

районів з тимчасовим влаштуванням до сімейних форм виховання; збір інформації про ділянки узбережжя морів, морських заток, лиманів та островів у внутрішніх морських водах у межах пляжної зони та узбережжя водних об'єктів на земельних ділянках прибережних захисних смуг Чорного та Азовського морів, річок Дніпро та Південний Буг, де є небезпека мінування, передача інформації уповноваженим органам, які займаються розмінуванням та ін. Безпосередньо на Національну поліцію покладені такі заходи як забезпечення повернення, а у разі неможливості забезпечення відновлення наявної документації щодо власників зареєстрованої зброї [4].

Отже, акти, що регулюють діяльність Національної поліції щодо запобігання кримінальним правопорушенням на деокупованих територіях також групувати в систему за рядом критеріїв. Базовим, на нашу думку, є приналежність до національного законодавства або до міжнародно-правових актів, що ратифіковані Україною. Звісно, діяльність поліції не лише на деокупованих територіях але й загалом, має засновуватися на нормах міжнародних актів ООН, Європейської спільноти щодо стандартів діяльності поліції тощо. Якщо брати національне законодавство, варто виділити за юридичною силою Конституцію; фундаментальні Закони, які визначають основи діяльності Національної поліції; Закони, які регулюють окремі аспекти діяльності поліції щодо запобігання правопорушенням (не лише злочинів). Серед підзаконних актів варто окремо виділити акти МВС та Національної поліції України, які спрямовані на регулювання питання запобігання правопорушенням загалом, зокрема на деокупованих територіях. Окремо необхідно виділити підзаконні, акти, які затверджують план дій і досягнення певних цілей на деокупованих територіях, наприклад, надважливим подібним актом став «План дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад», затверджений Кабміном 30 грудня 2022 р.

Використана література:

1. Вилегжаніна М. В. Класифікаційний аналіз нормативно-правових актів. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 1. С. 35–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_1_6 (дата звернення 05.10.2023);
2. Приймаченко Д. В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: дисертація: Дніпропетровськ, 2007. 422 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/1955> (дата звернення 05.10.2023);
3. Гончар Л. Я. Аналіз основних критеріїв класифікації нормативно-правових актів, що визначають правові засади організації діяльності адміністративних судів. Право і Безпека. 2016. № 4. С. 41–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2016_4_9 (дата звернення 06.10.2023);
4. Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад : розпорядження Кабінету Міністрів України від від 30 грудня 2022 р. № 1219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text> (дата звернення 06.10.2023).

